

PRANEŠIMAS

Mieli kolegos, Ponios ir ponai,

Mes čia susirinkome paminėti elektros energetikos Lietuvoje 125 metines ir artėjančią profesinę šventę – Energetikų dieną, kuri čia muziejuje švenčiama jau 15-ą kartą. Primenu, kad pirmoji Energetikų diena buvo švenčiama 2003 m. balandžio 17 d. šioje salėje. Lygiagrečiai „Lietuvos energija“ organizavo šventę Dubingiuose. Mes tada vadovavomės ministro P. Čėsno 2003 m. sausio 28 d. įsaku. Atmintinų dienų įstatyme LR seimas patvirtino 2008 m. gegužės 13 d. Tokiu būdu buvo užbaigtas jau nuo 1992 m. t. y. nuo elektros energetikos 100-mečio šventės Rietave.

Visiems žinomas posakis – „Kas nežino istorijos, tas neturi ateities“. Visos tautos, visos organizacijos, firmos, bendrovės ir kolektyvai stengiasi pažinti ir gerbti savo istoriją. Dabar madinga turėti savo šeimos genealoginį medį t. y. jos istoriją. Dar pavyzdys: kaip mokiniai, mokytojai, vaikų tėvai vertina – mokyklos istoriją.

Istorijos svarbą supranta tauta ir LR vadovai. Jau intensyviai vyksta pasiruošimas LR Nepriklausomybės 100-mečiui. Mes energetikai šventėme elektros energetikos Lietuvoje 100, 110, 115 metų, bet praleidome 120 m. Tikiuosi, kad ateityje šios šventės bus ir Energetikų vienybės diena, kai nors vienai dienai per 5 metus užmirštami tarpusavio nesutarimai. Principas turėtų būti kaip senovės graikų Olimpinės žaidynės, kai tom dienom buvo stabdomi karai.

Savo istoriją vertina ir energetikų kolektyvai. Jau šventėme „Klaipėdos energijos“ – 80, „Litgrid“ -70, ir visą eilę mažesnių – 25, 50 jubiliejų. Noriu pasakyti, kad yra atvejų, kai per mažai žinoma istorija ir atsiranda netikslumų. Pvz.: Klaipėdos elektrinė pradėjo veikti 1900 m., o naujas kompleksas buvo pastatytas 1929 m, kuris priimtas už pradžią. Taip elektrinė pajaunėjo beveik 30 m (Galėtume po trijų metų švęsti - 120 metų).

Kad išsiaiškinti istorines tiesas, reikalinga rimtai ir nuosekliai padirbėti archyvuose. Tik taip galima surasti reikiamus dokumentus arba nuorodas. Neseniai, kovo 29 d. buvo geras pavyzdys: prof. Liudas Mažylis rado Vokietijos archyvuose Nepriklausomybės akto originalą.

Senjorai energetikai taip pat turi visą eilę tokių įdomių atradimų. Paminėsiu tik Stasio Bilio archyvuose rastus įrodymus, kad Lietuvoje pirmoji hidroelektrinė Kretingos vandens malūne pradėjo veikti 1990 m. ir apšvietė grafo Tiškevičiaus rūmus. Taigi I-ji lemputė faktiškai buvo porą metų anksčiau. Tai detaliai aprašyta S. Bilio knygelėje „Hidroelektrinių miražai Lietuvoje 1909 – 2009 m. (2010).

Labai daug reikėtų kalbėti, kad išvardyti visus Lietuvos energetikos pasiekimus per 125 m. Svarbu yra ir žmonės, kurie tą istoriją kūrė. Deja, daugelis jų jau nueina užmarštin. LESK ėmėsi sunkios misijos: bandomė kiek galima užpildyti istorijos spragas. Paruošta visa eilė pakankamai solidžių darbų: tai enciklopedinio leidinio „Lietuvos energetika“ III, IV, V, VI tomai, „Lietuvos elektrifikavimo istorija“, I ir II tomai, Stasio Bilio leidinio „Lietuvos elektrinių istorija“, I, II III tomai, Algirdo Stumbro „Prisiminimai“ ir visa eilė kitų.

Jau minėtas leidinys - „Lietuvos energetika“ VI t. , pasirodęs prieš pat Naujus Metus, skirtas šiam 125 m. jubiliejui, jau yra energetikų išgraibstytas ir visiems norintiems galiu pasiūlyti tik šiuolaikinį – elektroninį variantą. Duokite tik savo emailą ir garantuoju nemokamą pristatymą visiems čia esantiems. Dėl ko ši knyga taip paklausė – nes apima prieškarinio nepriklausomos Lietuvos laikotarpį ir tikrai gausu iki šiol nežinomų istorinių faktų.

Pastebime, kad susidomėjimas istorija didėja, ir tai mus motyvuoja dirbti toliau. Planuojame atėtyje paruošti leidinį apie II Pasaulinio karo metu sugriautos energetikos atstatymą ir plėtrą. Reikia skubėti, nes gyvų liudininkų kasmet mažėja. Kalbant apie netektis, ypač skausminga šių metų pradžia. Netekome:

- Algimanto Kuto – buvusio pirmojo Mažeikių elektrinės vyr. inžinieriaus,

- Kazio Trinkūno – Vilniaus Elektros tinklų dir. pav.

- Vlado Paškevičiaus – ilgamečio „Lietuvos energija“ technikos direktoriaus ir LEEA prezidento.

Siūlau pagerbti visus išėjusius kolegas Tylos minute.

Šiemet energetikų diena sutampa su šv. Velykom. Mes grįžome prie ištakų. Rietavo bažnyčios sietynas buvo buvo įžiebtas per velykas.

Kadangi velykos ir taip didelė šventė, mums savo šventei tenka rinktis kitas dienas. Mūsų kuklus šios dienos paminėjimas yra tik daugelio renginių pradžia, kurie truks visą kitą savaitę.

Noriu padėkoti NLEA už rūpestį LESK nariais. Mes pakviesti dalyvauti Rietave, parūpintas transportas.

Dėkoju LEEA ir LŠTA, kurios mus pakvietė į savo renginius.

Linkiu visiems kolegoms, svečiams, o taip pat šeimos nariams gerų Šv. Velykų, smagios profesinės eventės – Energetikų dienos.

Visiems geros sveikatos (ypač senjorams), gyvenimo džiaugsmo ir kūrybinės sėkmės.

Kadangi artėja LR svarbus jubiliejus, linkiu visiems metams šventinės nuotaikos ir sėkmingo darbo,

AČIŪ už dėmesį.

Vilius Šaduikis

-